

IZGRADNJA KLIMATSKE OTPORNOSTI I PAMETNIH ENERGETSKIH SISTEMA U SRBIJI

Ekocivilizacija koju vodi dr Violeta Bulc, nekadašnja EU komesarka za transport, posetila je i Srbiju i organizovala jednodnevnu sesiju sa radionicom za učesnike.

U okviru road show-a „Izgradnja klimatske otpornosti i pametnih energetskih sistema“, Ekocivilizacija koju vodi dr Violeta Bulc, nekadašnja EU komesarka za transport, posetila je i Srbiju i organizovala jednodnevnu

sesiju sa radionicom za učesnike. Program je organizovan u saradnji sa Centrom za unapređenje životne sredine iz Beograda i novoformiranom organizacijom Ekocivilizacija Srbija koja će povezivati ljude i aktivnosti na Zapadnom Balkanu.

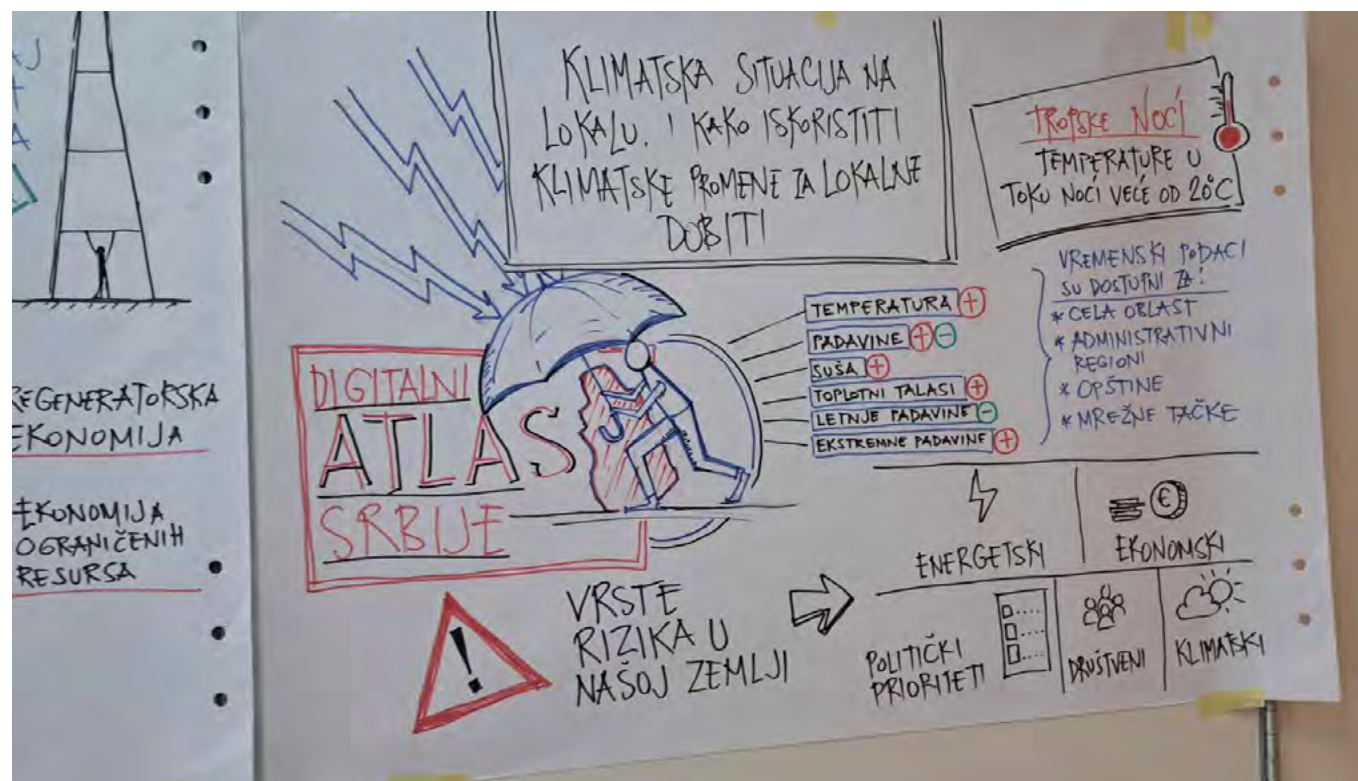
Na osnovu sesija koje su najpre organizovane, učesnici koji dolaze iz različitih sektora, i već su svi izloženi klimatskim promenama, pokušavali su da prevedu klimatsko-energetsku diskusiju sa teorijske na praktičnu. Kako je istaknuto

na klimatskoj sesiji koju je vodila klimatolog Oleksandra Heraskina, Evropa se zagreva dvostruko više od globalne stope. Dok je to u svetu od 1,5°C, ljudi na Zapadnom Balkanu moraju biti spremni da žive sa klimom koja je 3°C toplija. Izveštaj Svetske meteorološke organizacije (SMO) potvrdio je da je 2024. bila najtoplija godina u istori-

ji, sa globalnom prosečnom temperaturom blizu površine od 1,45°C iznad predindustrijskog vremena, podsetila je Heraskina. Prikazujući poređenje klimatskih rizika i ranjivosti između Zapadnog Balkana i zemalja EU, Heraskina je istakla da je toplotnih talasa bilo širom ovog regiona, uključujući i Srbiju, dok je lokalni klimatolog Vladimir Đurđević dodao da će uskoro biti manje perioda bez toplotnih talasa. „Klimatske promene su takođe pokretač zajedničkog rešavanja povezanih socijalno-ekonomskih bezbednosnih rizika, pošto ekstremni vremenski događaji dovode do smanjene produktivnosti rada, društvene fragmentacije, izazova u pogledu vode, hrane, kao i energetske bezbednosti i siromaštva, što je tesno povezana sa povećanjem troškova života i dalje sa političkom nestabilnošću i nasilnim sukobima“, naglasila je Heraskina, dok bi, prema Đurđevićevim rečima, sva ministarstva trebalo da imaju svoje klimatologe koji bi pokrivali određene sektore, uz konkretne budžete namenjene klimatskom

prilagodavanju i stručne timove za sprovođenje. Srbija je doživela teške poplave poslednjih godina, posebno katastrofalne poplave iz 2014. godine, koje su izazvale veliku štetu na energetskej infrastrukturi, uključujući elektrane i dalekovode. Kao odgovor, zemlja je sprovela nekoliko mera za izgradnju klimatske otpornosti u svom energetskom sektoru. Pored toga, Srbija sve aktivnije istražuje potencijal obnovljivih izvora energije, posebno vetra i sunca, da smanji zavisnost od ne samo prljave tehnologije, već zbog klimatskih promena izazvanih vremenskim ekstremima danas i veoma ranjive proizvodnje električne energije na bazi uglja. Prelazak na obnovljivu energiju takođe u velikoj meri doprinosi dugoročnoj otpornosti na klimu smanjenjem emisija gasova staklene bašte i diverzifikacijom energetskog miksa zemlje. Dalje, učesnici su tokom rada koristeći svoja iskustva i prenoseći stečena znanja preneli klimatsko-energetsku diskusiju sa teorijske na praktičnu u vidu radionica koje

je vodila dr Violeta Bulc, i gde su došli do poruka kao što su: dublje ekološko obrazovanje i podizanje svesti o klimi je „obavezno“ za sve generacije, sada je dobro vreme da se uspostavi ministar-

stvo za društveno povezivanje i konačno - da je došlo vreme da se zaista „prošeta zelenim pričama“. Potreban je i sistemski pristup u suočavanju sa izazovima klimatskih promena, širi društveni

dijalog u zemlji, osnaživanje građana da postanu konstruktivni klimatski agenti, rešavanje pitanja klimatskih promena u vezi sa mentalnim zdravljem i obezbeđivanje pravedne energet-

ske tranzicije pronalaskom novog posla. Mogućnosti i profesije usklađene sa klimatskim planom, tzv. „zeleni poslovi“ samo su neke od „obaveznih“ tema i poruka koje su naglašene na događaju posvećenom temi „Izgradnja klimatske otpornosti i pametnih energetske sistema“ u Beogradu. Utisci sa kojima je dr Violeta Bulc otišla iz Beograda su odlični, veoma je bila zadovoljna atmosferom na radionicama i spremnošću ljudi da se bave temom ne samo jednokratno već u traganju za konkretnim rešenjima. Potencijal Zapadnog Balkana za dalje aktivnosti Ekocivilizacije vidi kao izvanredan jer je još uvek dosta emocija i strasti a sa druge strane veliki je interes ljudi da žive bolje. „Sada se traže druga rešenja, novi koncepti i modeli i to možemo samo kroz saradnju“, rekla je dr Bulc. I to je ujedno i najveći izazov po njenim rečima, jer ljudi nisu navikli da funkcionišu kao zajednica i tu je upravo impuls koji daje Ekocivilizacija gradeći poverenje među ljudima i otvorenu komunikaciju. Ekocivilizacija je globalni pokret <https://www.eco-civilisation.earth/> ljudi i organizacija koji brinu, kojima je stalo, bez obzira iz kojih sektora, država dolaze. I koji su, pre svega, spremni da deluju. To je nešto što ih povezuje u svih 49 država koje su trenutno u pokretu i koje shvataju da jedino zajedno možemo sačuvati svoj život na planeti koja je tako divna, bogata i nadahnjujuća. Tom prilikom od dr Vladimira Đurđevića mogli smo čuti nešto više o Digitalnom klimatskom atlasu

Srbije <https://atlas-klime.eko.gov.rs/> koji je osmišljen kao alatka i sistem za pomoć svima koji žele da se kroz poslove i svakodnevni život što lakše adaptiraju i pripreme za neminovne situacije koje nam donose klimatske promene. Digitalni atlas je napravljen kao deo jednog šireg projekta države Srbije koji je pokrenut za podizanje kapaciteta Republike Srbije za prilagođavanje klimatskim promenama. Kada je započet bio je projekt Ministarstva poljoprivrede a zatim je preuzet od strane Ministarstva za zaštitu životne sredine. Jedna ideja u tom projektu bila je izgraditi pristup

„Da bi se prilagodili moramo znati rizike unapred i važno je da svi gledamo iste podatke da bi nam aktivnosti bile sinhronizovane i smislene i optimalne.“

informacijama što većem broju ljudi kako bi mogli da preduzmu akcije prilagođavanja. Kako je rekao dr Vladimir Đurđević, glavna poenta je da svakom ko želi da planira prilagođavanje obezbedite podatke iz kojih mogu da procene rizike i preduzmu mere prilagođavanja. Primera radi, ako se neko bavi poljoprivredom i želi da preduzme mere protiv rizika od suše, kao što je bila ove godine, moći će kroz podatke u atlasu da vidi učestalost ove pojave u budućnosti. Na osnovu toga može planirati mere: uvođenje sistema za navodnjavan-

je, promena sorte koju gaji, načina gajenja. Da bi se prilagodili moramo znati rizike unapred i važno je da svi gledamo iste podatke da bi nam aktivnosti bile sinhronizovane i smislene i optimalne, kako je rekao dr Đurđević. Ideja je da korisnici atlasa budu i lokalne samouprave da bi na nivou procenjenih rizika planiraju protiv čega se bore. Velika vrednost je otvoren dostup podacima s jedne strane, s druge edukacija kako da se s njim radi i kako da se koriste podaci. Pripremu podataka i obradu istih je radio Fizički fakultet u Beogradu, odsek za klimatologiju <http://www.ff.bg.ac.rs/> a dizajn i interface je radila firma Neopix iz Niša. Da bi što više ljudi znalo da Digitalni klimatski atlas postoji organizovano je nekoliko serija radionica i promocija na događajima. Fizički fakultet je takode organizovao radionice kolegama sa drugih fakulteta podstičući da i oni šire informacije. Prateći korišćenje atlasa, primetili su učestalo korišćenje Digitalnog atlasa od strane osiguravajućih kuća, što nisu u startu očekivali. Tako da će se podaci osvežavati i obnavljati da bi bili što dostupniji i prijemčiviji širokoj mreži korisnika. Ujedno daju i preporuke mera koje treba primenjivati u smislu održavanja ravnoteže ekosistema. Primera radi, u slučaju suše uvođenje sistema za navodnjavanje nije jedino moguće rešenje jer iscrpljivanjem vodotokova i uopšteno korišćenjem vode narušavamo ravnotežu prirodnih staništa i bića koja zavise od vode, računajući tu i ljudsku populaciju.

Majda Adlešić